

JURAJSKIE banki czasu

Broszura informacyjna o teoretycznych i praktycznych aspektach tworzenia międzypokoleniowych banków czasu

Instytut Rozwoju Rynku Pracy

Zawiercie 2016

ASOS 2014-2020

Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

JURAJSKIE
banki czasu

IRRP
INSTYTUT ROZWOJU RYNKU PRACY

Publikacja została przygotowana w ramach projektu „Jurajskie Banki Czasu”, realizowanego przez fundację Instytut Rozwoju Rynku Pracy.

Projekt „Jurajskie Banki Czasu” jest współfinansowany ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu Aktywizacji Społecznej Osób Starszych 2014 - 2020 (edycja 2016).

Zawiercie 2016

*Wydawca: Instytut Pracy i Edukacji
ISBN 978-83-947097-0-9*

Wprowadzenie	4
Idea „Jurajskich Banków Czasu”	5
<i>O bankach czasu w ogólności</i>	5
<i>Cele istnienia banków czasu</i>	6
Aktywizacja społeczna	6
Odbudowanie relacji	7
Wzajemny wolontariat Seniorów	7
Budowanie wzajemnego zaufania	7
Podniesienie potencjału organizacji senioralnych	8
Metodyka tworzenia banków czasu	8
Po pierwsze - Senior!	8
Czas jako waluta	9
Zaangażowanie społeczności lokalnej	9
Otwartość na propozycje	10
Wsparcie logistyczne i organizacyjne	10
Nasze banki czasu	11
<i>Poręba</i>	11
<i>Ogrodzieniec</i>	13
<i>Zawiercie</i>	15
Nasze działania	16
Podsumowanie	18

Wprowadzenie

Projekt „Jurajskie Banki Czasu” zrodził się w głowach wolontariuszy Fundacji Instytut Rozwoju Rynku Pracy, jako odpowiedź na realne problemy lokalnej społeczności senioralnej. Niskie zaangażowanie społeczne, zanik więzi i relacji międzyludzkich, odwrócenie się człowieka od człowieka - te i wiele innych czynników przyczyniło się do tego, że Seniorzy nie byli aktywni społecznie. Widać to było wyraźnie na przykładzie małych społeczności, z których wywodzi się całe otoczenie Fundacji.

Postawiliśmy sobie za cel zmienić ten stan rzeczy. Patrząc na przykłady miejsc, także w Polsce, w których idea lokalnych banków czasu przyjęła się znakomicie, uznaliśmy to za naturalną drogę do odbudowania prostych relacji sąsiedzkich wśród seniorów.

Efekty ponad trzy miesięcznych prac przerosły nasze oczekiwania. Udało nam się nie tylko wskrzesić więzi łączące sąsiadów - udało nam się stworzyć sprawnie funkcjonujące, samo organizujące się grupy Seniorów, które są w stanie działać po zakończeniu projektu, bez konieczności dalszej animacji ze strony koordynatorów projektu. Udało nam się przenieść tworzone relacje na inny poziom - wolontariatu, opartego na wymianie usług na podstawie czasu jako waluty.

Dysponując ogromną wiedzą i doświadczeniem, chcemy podzielić się nią z innymi organizacjami pozarządowymi, które chcą zmienić sposób funkcjonowania lokalnych grup Seniorów. Wierzimy, że zgromadzone w tej publikacji treści przyczynią się do wzrostu zainteresowania ideą banków czasu, a wolontariat osób starszych stanie się regułą, a nie wyjątkiem.

Piotr Czarnojańczyk

Prezes Zarządu

Zawiercie, 23.12.2016 r.

Idea „Jurajskich Banków Czasu”

O bankach czasu w ogólności

Zgodnie z powszechnie przyjętym rozumieniem, banki czasu to najczęściej nieformalne grupy społeczne, których celem jest promowanie wymiany usług pomiędzy jej członkami w oparciu o walutę w postaci czasu. Podstawowym założeniem funkcjonowania banku czasu jest posługiwanie się czasem jako „środkiem płatniczym”, za pośrednictwem którego „kupuje się” usługi od innych członków.

Zależnie od swoich umiejętności i posiadanych zasobów członkowie banku podają, jakie rodzaje usług mogą świadczyć na rzecz innych, a osoby koordynujące jego działalność na bieżąco kierują taką pomoc do potrzebujących, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem. Może się to również odbywać bez udziału osoby koordynującej pracę banku, w oparciu o zasadę samorządności grupy nieformalnej. Usługi świadczone na rzecz innych członków banku czasu są przeliczane na ilość czasu (najczęściej w postaci godzin), który trzeba poświęcić na ich wykonanie. Świadcząc innemu członkowi banku czasu daną usługę, „zarabia się” godziny, które można wydać na potrzebną w danej chwili pomoc. Istotne jest, że „kupować” usługi można tylko i wyłącznie od członka banku czasu.

Należy pamiętać, iż wartość usług świadczonych w ramach banku czasu nie jest przeliczana na pieniądze, co oznacza, że nie ocenia się ich wartości rynkowej.

Schemat działania banków czasu najlepiej można opisać na następującym przykładzie:

Pani Bożena ma 67 lat i jest emerytowaną kucharką. Niestety, ma problemy z poruszaniem się i nie jest w stanie sama chodzić do sklepu. Jej sąsiadka, Pani Grażyna, jest zajęta wychowywaniem swoich wnuków, co wiąże się między innymi z tym, że często musi je przywozić z przedszkola. Działając w ramach jednego banku czasu, Pani Grażyna pomaga Pani Bożenie, robiąc jej potrzebne zakupy w pobliskim sklepie, poświęcając na to jedną godzinę. W zamian za to, Pani Bożena „sprzedaje” Pani Grażynie zrobienie obiadu dla niej i dla jej wnuczków, co „kosztuje” jedną godzinę jej pracy. Tym sposobem dochodzi do wzajemnego świadczenia dwóch usług,

swoistej wymiany, dzięki której obie panie wymieniają się swoimi możliwościami i umiejętnościami, wzajemnie sobie pomagając.

Banki czasu są z natury rzeczy grupami inkluzywnymi, promującymi wzajemny wolontariat oraz skłaniające członków społeczności lokalnej do włączenia się w jego działanie. Jest to o tyle istotne, że współczesnym przemianom cywilizacyjnym towarzyszy osłabienie tradycyjnych więzi społecznych, szczególnie tych bazujących na bliskości terytorialnej („Kontakty z sąsiadami i inne więzi społeczne”, CBOS, Warszawa 2012). Banki czasu przyczyniają się do regenerowania relacji międzyludzkich, co jest szczególnie ważne w kontekście słabnących relacji pomiędzy Seniorami, którzy - czy też z powodu stagnacji starczej, większej podatności na samo izolację, bierności, czy też powszechnego braku zaufania do drugiej osoby - odchodzą od tradycyjnych metod podtrzymywania więzi społecznych.

Powyższe założenia zostały przetransponowane do projektu „Jurajskie Banki Czasu”, prowadzonego przez Fundację Instytut Rozwoju Rynku Pracy. W ramach działań projektowych, uwaga została skupiona na Seniorach (dla potrzeb opracowania przyjmuje się, że seniorzy to osoby, które ukończyły 60. rok życia) mieszkających w trzech gminach powiatu zawierciańskiego (województwo śląskie): Porębie, Ogrodzieńcu i Zawierciu.

Poniżej przedstawione zostały podstawowe cele, którymi kierowano się w trakcie trwania projektu „Jurajskie Banki Czasu”. Zostały one przedstawione w sposób na tyle syntetyczny, aby mogły stanowić przewodnik dla organizacji pozarządowych, w szczególności organizacji senioralnych, dzięki któremu możliwe będzie zaimplementowanie idei banku czasu w innych miejscowościach.

Cele istnienia banków czasu

Aktywizacja społeczna

Podstawowym celem istnienia banku czasu jest reintegracja społeczna jego członków. Chodzi o zaprezentowanie lokalnej społeczności, a w szczególności Seniorom takiego modelu współistnienia, który będzie promował wzajemną aktywność i zachęcał do jej intensyfikacji. W założeniu, banki czasu umożliwiają Seniorom i pozostałym mieszkańcom, aby poprzez działania wolontariackie partycypowali w życiu swojej społeczności lokalnej. Działanie na rzecz swojego najbliższego otoczenia (współlokatora, partnera, sąsiada, grupy znajomych, mieszkańców tej samej miejscowości) stanowi solidny fundament społeczeństwa obywatelskiego.

Odbudowanie relacji

Funkcjonowanie banków czasu wśród Seniorów i mieszkańców innych grup wiekowych przyczynia się do wzmocnienia poczucia przynależności i wspólnoty. Idea banków czasu opiera się na wzajemnej wymianie usług. Podobnie jak w ekonomii, tak i tutaj swoje zastosowanie znajduje przysłowie, że „biznes to ludzie, a ludzie to relacje”. W bankach czasu z powodzeniem można zamienić słowo „biznes” na słowo „usługi”. Członkowie banków czasu wymieniają się swoimi umiejętnościami, możliwościami, co przynosi im wzajemne korzyści. Świadczą sobie usługi, ale podczas tego budują między sobą relacje oparte na szczerości, zaufaniu i empatii. Wzajemna wymiana usług daje indywidualne korzyści i buduje poczucie wspólnoty pomiędzy członkami banku czasu. Przyczynia się to również do poprawy jakości życia członków danego banku czasu, przezwyciężenia dotychczasowych trudności poprzez zaspokojenie ich potrzeb, w oparciu o zasadę pomocniczości i wykorzystanie dostępnego kapitału społecznego.

Wzajemny wolontariat Seniorów

Banki czasu stanowią przestrzeń działań, które przyczyniają się do rozwijania i promocji idei wolontariatu osób starszych. Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, współpraca oraz wzajemne oferowanie sobie pomocy wzmocnia więzi międzypokoleniowe. Aktywnie uczestnicząc w wymianie usług w ramach banków czasu, osoby dojrzałe, a w szczególności seniorzy, nabywają konkretnych umiejętności, które pomagają im się odnaleźć we współczesnych świecie. Banki czasu są także okazją do tego, aby młodzi wolontariusze przekonali się, że seniorzy są skarbnicą wiedzy i doświadczenia życiowego, jak również zaangażowanymi partnerami społecznymi. Działanie banków czasu przyczynia się do stworzenia warunków rozwoju wolontariatu wewnątrz pokoleniowego wśród Seniorów.

Budowanie wzajemnego zaufania

Budowanie społecznego zaufania do starszych wolontariuszy i promowanie zalet wolontariatu seniorów oraz rozwój współpracy międzypokoleniowej w tym zakresie należą do podstawowych celów powołania banków czasu. Utworzenie banków czasu stanowi przyczynek do stworzenia stałego miejsca spotkań seniorów, okazją do wymiany doświadczeń, wzmocnienia więzi i rozwoju wolontariatu. Z uwagi na swoje możliwości i zaangażowanie, członkowie banków czasu, wykorzystując wiedzę nabytą w procesie wspierania działalności przez koordynatorów, nawiązują relację, które w późniejszym okresie pozwalają na kontynuowanie działań na rzecz społeczności lokalnej w postaci oddolnych inicjatyw. Działania podejmowane przez członków banków czasu charakteryzują się większą otwartością, dużym kredytem zaufania oraz chęcią do podejmowania wspólnych przedsięwzięć.

Podniesienie potencjału organizacji senioralnych

Istnienie banków czasu, jako centrum aktywności senioralnej w społeczności lokalnej, nie stoi na przeszkodzie temu, aby podnieść ich atrakcyjność dla pozostałych mieszkańców. W tym celu zalecane jest, aby lokalne organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji senioralnych, brały udział w tworzeniu i promowaniu idei banków czasu w ramach swojej działalności. Współpraca na linii banki czasu - organizacje pozarządowe może przysłużyć się do wzrostu roli Seniorów w życiu III sektora i podniesienia ich potencjału kompetencyjnego w pracy na rzecz społeczności lokalnej. Seniorzy są kompetentnymi partnerami społecznymi, z którymi warto współpracować - wystarczy jedynie wskazać im właściwy kierunek zainteresowań. Również, opisana współpraca przyczynia się do wzbogacenia społeczno-kulturalnej oferty miast, w których istnieją lokalne banki czasu.

Rozdział II

Metodyka tworzenia banków czasu

W tym rozdziale przedstawione zostaną najważniejsze metody i motywy, którymi należy posługiwać się przy tworzeniu lokalnego banku czasu. Zalecane jest posługiwanie się nimi łącznie, albowiem stanowią one wypracowany zbiór sprawdzonych w praktyce zasad, dzięki którym możliwa jest realizacja przyjętych założeń funkcjonowania banków czasu.

Po pierwsze - Senior!

Podstawą funkcjonowania banków czasu jest podmiotowość jego członków. W projekcie Jurajskie Banki Czasu położono nacisk na rozwój wzajemnego wolontariatu Seniorów, stąd też na pierwszym planie znajdują się osoby w wieku 60+. To Seniorzy stanowią główny czynnik, wokół którego buduje się bank czasu.

Organizacja pozarządowa, realizująca bank czasu, nie powinna narzucać członkom (uczestnikom projektu) jakichkolwiek kierunków świadczenia usług wzajemnych. To Seniorzy, działając na zasadzie zaspokajania własnych potrzeb i chęci wykorzystywania swoich talentów i umiejętności, powinni wychodzić z inicjatywą dzielenia się swoim czasem z innymi.

Czas jako waluta

Działając w ramach banków czasu, członkowie dokonują wymiany usług, przeliczając ich wartość na czas poświęcony na ich realizację. Podstawową jednostką czasu, jaką zaleca się przy przeliczaniu wartości wykonanych usług jest godzina.

Poniżej podany został przykład wykorzystania opisanego przelicznika. Przykład ten może być wykorzystywany do działań w już istniejących bankach czasu, jak i tych, które są dopiero planowane:

Pani Bożena wyświadczyła swojej sąsiadce usługę w postaci zmywania naczyń. Zajęło jej to godzinę czasu, dzięki czemu „zarobiła” jedną godzinę, którą może przeznaczyć na zrealizowanie swoich potrzeb, korzystając z pomocy innego członka banku czasu.

W takiej sytuacji, jeżeli Pani Bożena będzie chciała poprosić Pana Zbigniewa o skoszenie trawnika, co zajmuje mu dwie godziny, to zalecane jest wyświadczenie Panu Zbigniewowi dodatkowej przysługi wzajemnej, wymagającej poświęcenia około jednej godziny czasu. Na przykład, w zamian za skoszenie trawnika (dwie godziny), Pani Bożena umyje Panu Zbigniewowi okna (jedna godzina).

W ten sposób, Pani Bożena wykorzysta zgromadzony czas, ale jednocześnie, aby wymiar czasowy wzajemnej pomocy był ze sobą zgodny, wyświadczy Panu Zbigniewowi przysługę uzupełniającą.

Prowadzenie banku czasu wymaga tego, aby wszystkie świadczone usługi były zapisywane oraz wyceniane pod względem ilości poświęconego czasu. Dla wprowadzenia poprawności i klarowności funkcjonowania banku czasu, zaleca się stosowanie Osobistych Kart Wymiany Wolontariusza.

Osobista Karta Wymiany Wolontariusza to dokument, w którym opiekun banku czasu (koordynator) zapisuje wszystkie wyświadczone i otrzymane przez daną osobę usługi, wraz z ich przeliczeniem godzinowym.

Zaangażowanie społeczności lokalnej

Banki czasu wpisują się w krajobraz lokalnej społeczności i często przekształcają się w punkt wyjścia do dalszych działań. Angażowanie się w życie banku czasu daje możliwość spotykania się z przedstawicielami wszystkich grup społecznych, w tym członków i wolontariuszy lokalnych organizacji senioralnych i nieformalnych grup Seniorów. Wzajemna pomoc i zaangażowanie w wymianę usług przyczynia się do tworzenia struktur, zależności i wypracowywania wspólnych planów.

Dostrzegalne jest podniesienie potencjału lokalnych organizacji senioralnych i nieformalnych grup Seniorów, które zaangażowały się w tworzenie i koordynowanie banków czasu. Udział organizacji pozarządowych w takim przedsięwzięciu pozwala na lepsze rozpoznanie potrzeb członków społeczności, przygotowywanie planów współpracy z samorządem lokalnym opartych na danych „z pierwszej ręki” - pochodzących od mieszkańców. Potencjał organizacji podnoszony zostaje przez większą rozpoznawalność i zaangażowanie wolontariuszy w każdym wieku, którzy - działając na zasadzie wzajemności - chętniej biorą udział w realizowanych działaniach.

Otwartość na propozycje

Banki czasu to nie tylko pole do wzajemnej wymiany usług. Stanowią one idealną okazję do reintegracji społecznej swoich członków, co powoduje wzmożoną aktywność w zakresie planowania wspólnych aktywności. Nic nie stoi na przeszkodzie temu, aby w ramach banków czasu organizować formy aktywności zbiorowej, jak na przykład wyjścia do teatru, wspólne zajęcia fitness, lekcje śpiewu, zajęcia manualne. Poprzez odbudowanie relacji społecznych w lokalnej grupie Seniorów doprowadza się do sytuacji, w której stare, często zaniedbane znajomości zostają przywrócone lub też zawiązują się całkiem nowe, oparte na wzajemnym zaufaniu, szacunku i chęci pomocy.

Wsparcie logistyczne i organizacyjne

Organizacja pozarządowa, realizująca bank czasu, przyjmuje na siebie rolę pośrednika w wymianie usług pomiędzy jego członkami. Stanowi ona centrum wsparcia logistycznego i organizacyjnego banku czasu. Pomaga jej uczestnikom w prowadzeniu wymiany usług wzajemnych, zaopatruje bank czasu w niezbędne materiały i przyrządy, pozwala na realizację wspólnych celów.

Ponadto, na organizacji realizującej bank czasu spoczywa obowiązek monitorowania rezultatów projektu. Tymi rezultatami są przede wszystkim świadczone usługi, których wykonanie odnotowuje się w Osobistych Kartach Wymiany Wolontariusza. Karty są prowadzone przez opiekunów banków czasu, którzy mogą wywodzić się spośród wolontariuszy organizacji.

Organizacja realizująca bank czasu zapewnia również wsparcie natury osobowej. Wykorzystuje do tego swoje zasoby personalne, w postaci kadry zarządzającej, pracowników i wolontariuszy, którzy służą posiadanych doświadczeniem i zaangażowaniem.

Na potrzeby realizacji projektu Jurańskie Banki Czasu przyjęto formułę, w której funkcjonowały dwa rodzaje opiekunów banków czasu. Pierwszy z nich, to

opiekunowie wywodzący się z środowiska lokalnego, w którym tworzy się bank czasu. Zaangażowanie lokalnych liderów i powierzenie im roli opiekunów banków czasu przyczynia się do zwiększenia aktywności członków, większej legitymizacji działania w ramach banków oraz lepszej koordynacji pomiędzy bankami a organizacją pozarządową. Drugi typ opiekunów to osoba wyznaczona przez organizację pozarządową, która nadzoruje prowadzenie działań w ramach banków czasu. Podstawowym zadaniem takiej osoby jest koordynowanie działań wszystkich banków funkcjonujących w ramach projektu, pomoc w wymianie informacji i doświadczeń oraz wsparcie organizacyjne w realizowanych działaniach.

Rozdział III

Nasze banki czasu

Przedstawiając Jurajskie Banki Czasu tak, jak one funkcjonowały w praktyce, opisana została charakterystyka każdej z lokalnych grup Senioralnych. Opis ten został wzbogacony o podstawowe informacje dotyczące wymiany usług wolontariackich, które zostały przedstawione w formie czytelnego wykresu. Wykonywane przez Seniorów usługi podzieliliśmy na pięć kategorii:

- pomoc kuchenna, w tym robienie zakupów;
- pomoc domowa, w tym pranie, sprzątanie, prasowanie;
- pomoc logistyczna, w tym transport;
- pomoc techniczna, w tym koszenie, drobne naprawy;
- pozostałe usługi.

Opis każdego z banków czasu został okraszony zdjęciami, robionymi w trakcie projektu.

Poręba

W Porębie nasze działania skupiły się wokół członków lokalnych grup senioralnych o charakterze nieformalnym. Głównym celem w tym banku czasu było pokazanie możliwości naszej inicjatywy, czyli wzajemnego wolontariatu, oraz wzmocnienie regularności spotkań Seniorów, jak i próby zachęcenia innych mieszkańców Poręby

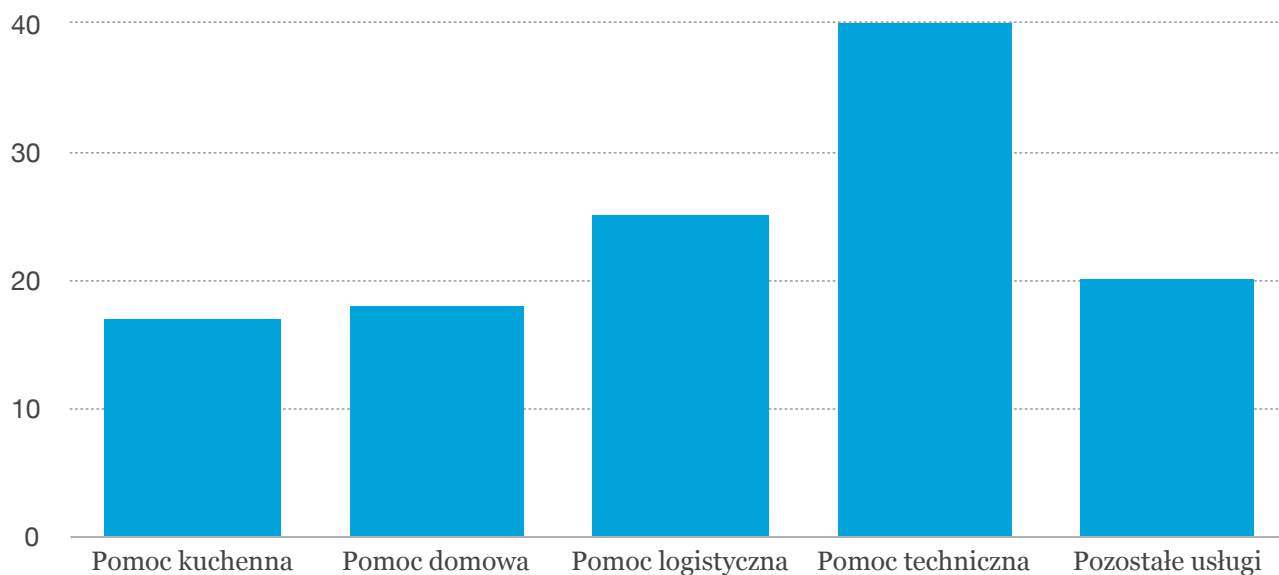
do dołączenia do naszej inicjatywy. Z tego względu nasze działania były bardzo różnorodne – wyjazdy integracyjne i spotkania, na których opowiadaliśmy o pomysły banków czasu przenikały się z konkretnymi działaniami, jak na przykład wsparcie Pań, które wzajemnie dla siebie robią wspaniałe ozdoby świąteczne z rzeczy zupełnie trywialnych – liści, butelek, skrawków papieru i materiału. Naszym celem była również aktywizacja seniorów, z tego względu włączyliśmy do naszego planu też spotkania na siłowni. Seniorzy ćwiczyli fizycznie oraz grali w ping ponga.

Opiekunem banku czasu, liderem lokalnej społeczności koordynującej wymiany wolontariackie oraz wspólne działania, była Pani Krystyna Rauk.

Jurajski Bank Czasu w Porębie okazał się bardzo aktywną tkanką społeczną. W jego ramach przeprowadzono wymianę 120 usług. Największą atrakcyjnością cieszyła się pomoc techniczna (40 usług), oraz pomoc logistyczna (25 usług).

Aktywność Seniorów w Jurajskim Banku Czasu w Porębie

Ogrodzieniec

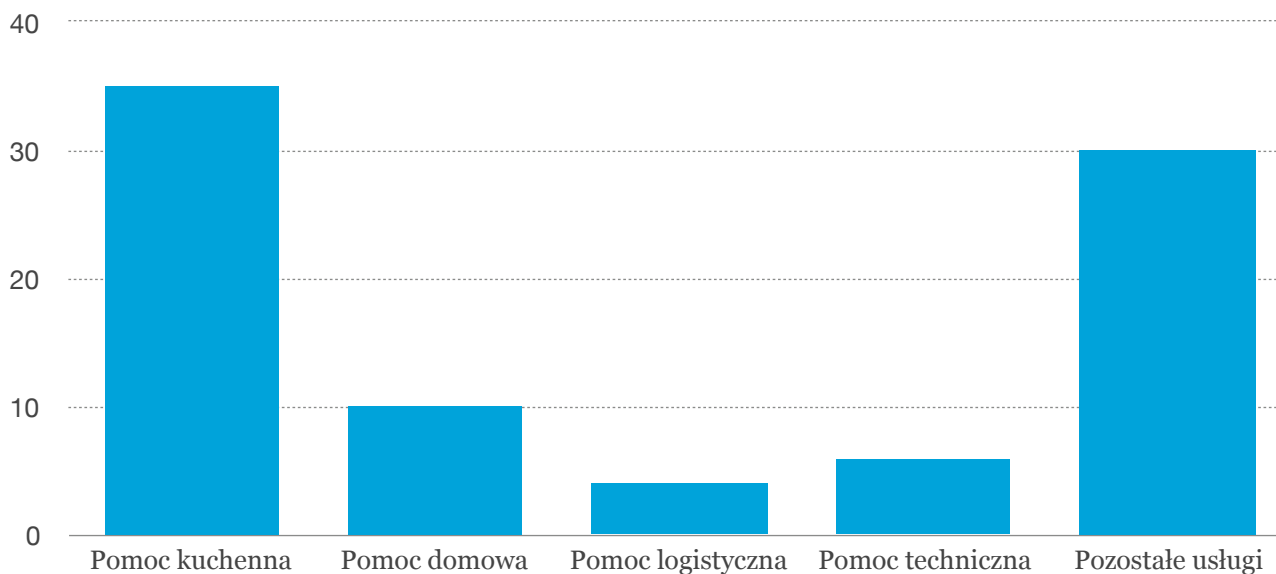
W Ogrodzieńcu działaliśmy przede wszystkim na rzecz zjednoczenia lokalnej społeczności. Chcieliśmy zgromadzić Seniorów tak, by pokazać im, o ile lepsza jest współpraca i jak bardzo może im to pomóc w codziennej rzeczywistości. Naszym głównym zadaniem było tutaj przekazanie wszystkich naszych idei i sami byliśmy pod niesamowitym wrażeniem, jak wspaniałe Seniorzy z Ogrodzieńca potrafią wcielić nasze pomysły w życie. Co tygodniowe spotkania dały początek wielu przyjaźniom, które bazują na wzajemnym wolontariacie. Konkretnie umiejętności, nabyte na naszych spotkaniach lub też pochodzące z doświadczenia Seniorów, są obecnie niezwykle walutą, dzięki której każdy z uczestników projektu może więcej, niż gdyby był sam.

Opiekunem banku czasu, liderem lokalnej społeczności koordynującej wymiany wolontariackie oraz wspólne działania, była Pani Zenobia Bednarz.

Jurajski Bank Czasu w Ogródzieńcu również wykazał się dużą aktywnością w zakresie wzajemnej wymiany usług. W jego ramach przeprowadzono wymianę 80 usług. Największą atrakcyjnością cieszyła się pomoc kuchenna (35 usług), oraz pozostałe usługi (30 usług).

Aktywność Seniorów w Jurajskim Banku Czasu w Ogródzieńcu

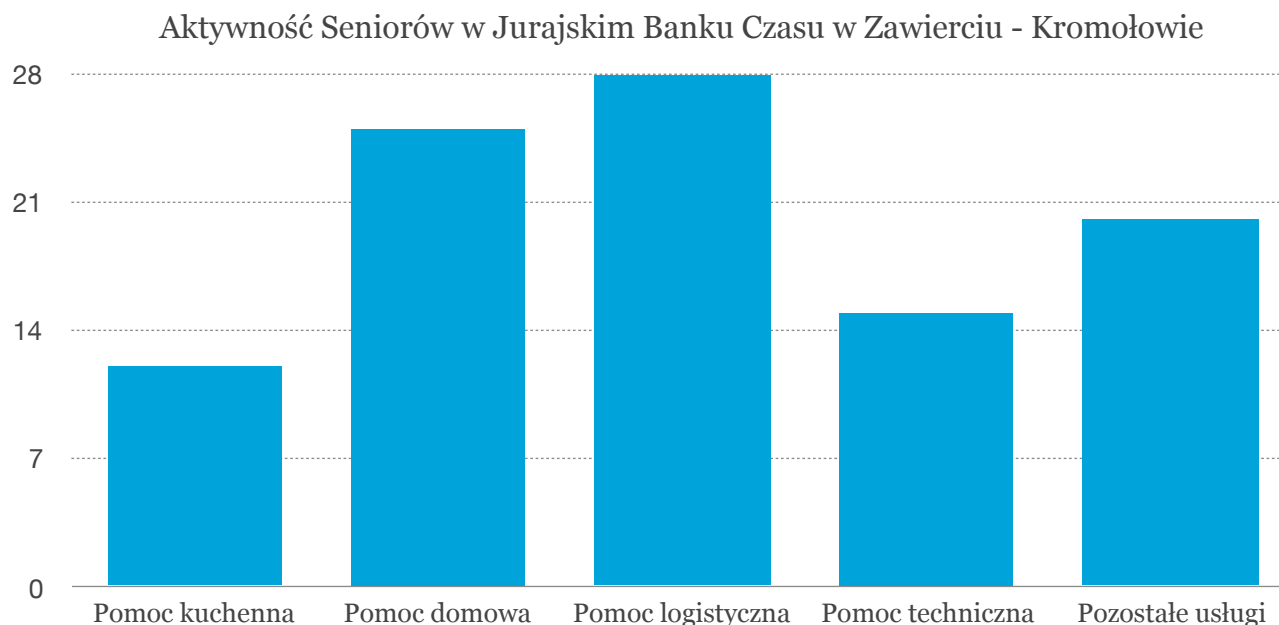
Zawiercie

W Zawierciu - Kromoławie od dawna istniały tradycje związane z silną lokalną społecznością. Przyglądaliśmy się od dawna tej grupie i patrzenie na to, jak powoli się rozpada, było naprawdę smutne. Z prężnego środowiska, które miało kilka spotkań w miesiącu, powoli przerodziło się ono w relikw przeszłości. Postanowiliśmy do tego nie dopuścić i z powrotem zaktywizować mieszkańców Kromołowa. Zebraliśmy jak największą liczbę dawnych członków i proponując udział w projekcie Jurajskie Banki Czasu oraz związany z tym szereg aktywności staraliśmy się ponownie wzbudzić w nich ciekawość siebie i potrzebę bycia w grupie. Przypomnieć dawne czasy i dać szansę zbudowania nowych, silnych relacji, opartych na wzajemnej samopomocy. Niezwykle spotkania w Kromoławie dały więcej, niż mogliśmy się spodziewać – zaczynając od wspomnianej aktywizacji, wymiany usług, rozwoju wolontariatu poprzez pomaganie, regularnych spotkań, a nawet zajęć fitness, a kończąc na wzajemnym wolontariacie, gdzie na przykład jeden z członków grupy uczy innych wspólnego muzykowania na zakupionych przez nas instrumentach.

Opiekunem banku czasu, liderem lokalnej społeczności koordynującej wymiany wolontariackie oraz wspólne działania, była Pani Apolonia Burzyńska.

Jurajski Bank Czasu w Zawierciu - Kromołowie wykazał się dużym zaangażowaniem w rozwój i promocję wolontariatu wzajemnego wśród Seniorów. W jego ramach przeprowadzono wymianę 100 usług. Największą atrakcyjnością cieszyła się pomoc logistyczna (28 usług) oraz pomoc domowa (25 usług)

Rozdział IV

Nasze działania

Zorganizowaliśmy spotkanie przygotowawcze dla osób zaangażowanych w projekt: koordynatora, trenerów oraz wolontariuszy, na którym omówiliśmy cele projektu, harmonogram działań projektowych, a także rozdzieliliśmy zadania.

Zaprojektowaliśmy ulotki, plakaty, hasło i logo promujące projekt, opublikowaliśmy w lokalnych mediach informacje o projekcie (artykuł w Kurierze Zawierciańskim, numer z dnia 15.07.2016 r.) oraz założyliśmy konto projektu na portalu Facebook (www.facebook.com/JurajskieBC/). Nagraliśmy film promujący nasze działania, który umieściliśmy na portalu Youtube (goo.gl/UnJinL).

W poszczególnych miastach powiatu zawierciańskiego (Zawiercie, Ogrodzieniec, Poręba) poszukaliśmy punktów, w których promowaliśmy projekt Jurajskie Banki Czasu. Na Facebooku zamieściliśmy informacje z listą miejsc, w których będzie można znaleźć informacje o projekcie. Zorganizowaliśmy spotkanie dla lokalnych organizacji pozarządowych, przedstawicieli szkół, proboszczów pobliskich parafii,

członków lokalnych związków emerytów oraz uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku, by przedstawić im ideę projektu oraz zachęcić by włączyli się w jego promocję. Udało nam się do tego zachęcić następujące podmioty:

- Urząd Miasta w Porębie („Seniorzy z Poręby w projekcie Jurajskie Banki Czasu”, goo.gl/E8sa4I);
- Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Nestor” w Porębie;
- Towarzystwo Sympatyków Kromołowa w Zawierciu;
- Zespół „Seniorzy z Ogrodzieńca” w Ogrodzieńcu.

W każdym mieście projektu zorganizowaliśmy spotkanie, podczas którego została zaprezentowana idea projektu w taki sposób, by zachęcić ludzi do wzajemnej pomocy na rzecz swojej społeczności lokalnej. Zebraliśmy deklaracje animatorów banków czasu w swoich miastach.

Zorganizowaliśmy spotkanie dla seniorów, którzy byli odpowiedzialni za opiekę nad jurajskimi bankami czasu, na którym zapoznaliśmy ich z zadaniami do wykonania w ramach pełnionej funkcji.

Po pierwszym okresie działalności Jurajskich Banków Czasu, zorganizowaliśmy w każdym mieście projektowym wspólne warsztaty, mające na celu analizę dotychczasowych działań, najważniejszych problemów, mocnych i słabych stron. Efektem tych spotkań jest niniejsza publikacja w formie broszury, opisująca w jaki sposób tworzyć banki czasu.

W dniu 10 grudnia 2016 roku, po trzech miesiącach funkcjonowania Jurajskich Banków Czasu, zorganizowaliśmy konferencję podsumowującą projekt pt.: „Czas - wartość bez barier”. Podczas konferencji zaprezentowaliśmy nasze dotychczasowe działania, związane z wymianą usług wolontariackich. Spotkanie było dla mieszkańców oraz wolontariuszy przestrzenią do wymiany doświadczeń związanych z wolontariatem w danym mieście. Na spotkanie zaprosiliśmy mieszkańców, przedstawicieli samorządu i organizacji pozarządowych zajmujących się aktywizacją seniorów, wolontariatem i integracją między pokoleniową.

Podsumowanie

Zrealizowanie projektu „Jurajskie Banki Czasu” pozwoliło na stworzenie trwałych ram funkcjonowania dla lokalnych społeczności w Porębie, Ogrodzieńcu i Zawierciu.

Projekt przyczynił się również do zaktywizowania społeczności lokalnej. Aktywizacja opiera się przede wszystkim na współpracy uczestników, którzy chętnie dzielili się swoją wiedzą i umiejętnością. Zaufanie zdobywa się poprzez realną współpracę z innymi ludźmi przy wykonywaniu działań społecznie użytecznych. Wspólne cele oraz osiągnięcia a nadto świadomość społecznego zapotrzebowania na takie działania ma bezpośrednie przełożenie na wzrost poziomu zaufania społecznego adresatów projektu. Odnotowano wyraźny wzrost zaufania zarówno pomiędzy uczestnikami, jak i na linii uczestnicy - inne organizacje pozarządowe, działające na terenie objętym projektem.

Uczestnicy, poprzez udział w projekcie, nabyli niezbędne kompetencje społeczne, umożliwiające rozprzestrzenianie zdobytych umiejętności również na pozostałych członków wspólnoty.

Seniorzy - liderzy lokalnych społeczności, którym powierzono opiekę nad bankami czasu, zdobyli nowe umiejętności i kompetencje w zakresie pracy z grupą, umożliwiające im kontynuowanie działalności banków czasu po zakończeniu projektu.

Wierzymy w to, że rola lokalnych liderów senioralnych nie zakończy się na bankach czasu. Mamy nadzieję, że większość uczestników projektu będzie dalej angażować w działania pro społeczne, a część nieformalnych grup zostanie po projekcie przekształcona w lokalne kluby seniora.

Powołanie lokalnych banków czasu, skupiających głównie Seniorów w wieku 60+, pozwoliło na podniesienie ich aktywności społecznej i życiowej. Udział w wzajemnej wymianie usług sprawił, że „człowiek znów zwrócił się do człowieka”, że dostrzeżono inne wartości niż smutna codzienność pokazywana w telewizji. Dla Seniorów jest to o tyle istotne, że ich zdolność do wzajemnej integracji drastycznie spadła w ostatnich latach. Ażeby to zobaczyć, nie trzeba sięgać daleko - wystarczy spojrzeć na nasze babcie i naszych dziadków, którzy zbyt często siedzą przed telewizorem, a zbyt rzadko spotykają się ze znajomymi.

Zaktywizowani w ten sposób adresaci projektu, Seniorzy z obszaru powiatu zawierciańskiego, będą kontynuować rozpoczęte procesy, między innymi z uwagi na płynące bezpośrednio aktywa społeczne z podjętego działania. Ponadto relacje nawiązane w wyniku wymiany waluty banku czasu, powinny trwać niezależnie od kontynuowania projektu w latach późniejszych.

Pracując z Seniorami z Poręby, Zawiercia i Ogrodzieńca dostrzegliśmy niebywały potencjał społeczny tych osób. Przez cały okres trwania projektu przekazywaliśmy Seniorom wiedzę i pokazywaliśmy im możliwości, które niesie za sobą udzielanie się w lokalnych organizacjach pozarządowych. Uważamy, że nastąpi wzrost zaangażowania osób starszych w działalność organizacji pozarządowych po zakończeniu projektu.

Banki czasu pozwoliły na reintegrację społeczną Seniorów. W projekcie uczestniczyło łącznie ponad 100 osób z trzech wyżej wymienionych gmin powiatu zawierciańskiego. Łącznie doszło do wzajemnego wyświadczenia sobie ponad 300 usług. Jest warto podkreślenia, że łączny czas, potrzeby do zrealizowania tej ilości usług, wyniósł ponad 400 godzin. Aktywność Seniorów uczestniczących w projekcie opierała się nie tylko na pomaganiu sobie - również pozwoliła na to, że osoby starsze na nowo poznały inną, weselszą stronę życia, wypełnioną aktywnością z rówieśnikami, zaangażowaniem, pasją.

Wierzimy, że banki czasu w jurajskim wydaniu przetrwają próbę czasu i z pomocą lokalnych organizacji pozarządowych będzie możliwe kontynuowanie tej szlachetnej i potrzebnej idei.